

**Міністерство освіти і науки України
Криворізький державний педагогічний університет
Кафедра української та зарубіжної літератур**

ІМАГОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС ЛІТЕРАТУР СВІТУ

Колективна монографія

**Кривий Ріг
Видавець Роман Козлов
2025**

Рецензенти:

Валентина Біляцька, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри філології та мовної комунікації НТУ «Дніпровська політехніка».

Вікторія Дмитренко, доктор філологічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту філології і журналістики ДЗ «Луганський національний університет ім. Т. Шевченка».

Тетяна Мішеніна, кандидат філологічних наук, доктор педагогічних наук, професор, в. о. завідувача кафедри української мови Криворізького державного педагогічного університету.

Авторський колектив: Н. Мельник, С. Ковпик, Л. Семененко, Н. Коломієць, С. Журба, І. Онікієнко, Н. Яременко

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Криворізького державного педагогічного університету
(протокол № 5 від «10» грудня 2024 р.)

Імагологічний дискурс літератур світу : колективна монографія /
I-50 за ред. Н. Мельник / Кривий Ріг : Видавець Р. А. Козлов, 2025. 168 с.
URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/11614>

ISBN 978-617-8096-25-0

Пропонована монографія – спроба осмислити проблемне поле імагологічного дискурсу української, польської, французької літератур із погляду сучасного розуміння міжкультурних процесів, напрямків культурної взаємодії.

У монографії відображено результати наукових розвідок колективу кафедри української та зарубіжної літератур Криворізького державного педагогічного університету, об'єднаних у площині імагології, що виявлені в етноімагологічних, філософських, соціологічних аспектах.

Матеріали колективної монографії свідчать про різноаспектність, багатовекторність і глибину досліджень проблем літературної етноімагології, можливості й перспективи подальших стратегій вивчення цивілізаційних аспектів світової культури.

Монографія має наукову цінність й адресована літературознавцям, мовознавцям, письменникам, учителям-словесникам, бібліотечним і музейним працівникам, усім небайдужим до проблем осмислення світової літератури й культури.

УДК 821.091

ЗМІСТ

Передмова	4
РОЗДІЛ 1. ІМАГОЛОГІЧНІ ПАРАМЕТРИ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУР	6
Світлана Ковнік ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МАНДРІВНОГО СЮЖЕТУ ПРО СВЯТОГО ОЛЕКСІЯ У ПОЛЬСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРАХ: ІМАГОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	6
Наталія Коломієць ІМАГОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС МІЛІТАРНОЇ НОВЕЛІСТИКИ ПІ ДЕ МОПАССАНА.....	31
Світлана Журба УКРАЇНСЬКА ТА ПОЛЬСЬКА ПОЕЗІЯ МІЖВОЄННОГО ДВАДЦЯТИЛІТТЯ: КУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР <i>СВОГО / ЧУЖОГО</i>	55
Любов Семененко ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ОПОЗИЦІЇ <i>СВІЙ / ЧУЖИЙ</i> У ДРАМАТИЧНИХ ТВОРАХ ЛЕСІ УКРАЇНКИ	78
Наталя Яременко ПАРАМЕТРИ МОДУСІВ <i>СВІЙ / ІНШИЙ / ЧУЖИЙ</i> В РОМАНІ І. БАГРЯНОГО «САД ГЕТСИМАНСЬКИЙ»	97
РОЗДІЛ 2. ІМАГОЛОГІЧНІ КООРДИНАТИ ЛІТЕРАТУРИ КРИВОРІЗЖЯ	121
Інна Онікієнко НА ПЕРЕТИНІ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ: ІМАГОЛОГІЧНА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ КАРТИНИ СВІТУ ІННИ ДОЛЕННИК	121
Наталя Мельник ТВОРЧІСТЬ ВІКТОРІЇ ГАЛЄХ ЯК ДІАЛОГ КУЛЬТУР	147

РОЗДІЛ 2.

ІМАГОЛОГІЧНІ КООРДИНАТИ ЛІТЕРАТУРИ КРИВОРІЗЖЯ

УДК 821.161.2-1.09 Доленник

І. М. Онікієнко,
*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української та зарубіжної літератур
e-mail: Onikienko69@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4475-9986*

НА ПЕРЕТИНІ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ: ІМАГОЛОГІЧНА СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ КАРТИНИ СВІТУ ІННИ ДОЛЕННИК

1. ВСТУП. В епоху глобалізації та гібридних воєн уявлення нації про себе й інші народи докорінно змінилося. Як зазначають дослідники сучасних літературознавчих стратегій, “картина світу – цілісна ідеологічна модель, що містить “локальні” елементи, інваріанти – релігійні, міфологічні, наукові, географічні, етичні, імагологічні тощо. Структура цієї моделі є відображенням структури свідомості та мислення цілого покоління чи кількох поколінь, які її створювали й моделювали” [13 : 29]. За дослідницьку стратегію було обрано імагологію як функціонування інонаціонального матеріалу в національній художній картині світу. Окрім дослідження інонаціональних реалій, якими, перш за все, є руйнівні наслідки “руського міра” на всю сучасну історію українського та кримськотатарського народів, вважаємо перспективним та продуктивним вивчення імагологічного матеріалу, зокрема етнообразів, в рамках національної картини світу Інни Доленник. Для характеристики етнообразів будемо застосовувати міфологічний аналіз, себто досліджувати міфомотиви, розкривати міфологічні смисли творів письменниці, бо, як стверджує Т. Марчук, “моделювання засобами художнього слова імагологічних аспектів картини світу цілої епохи в житті того чи іншого народу, безумовно, процес міфотворчий” [13 : 28].

2. МЕТОЮ наукової праці є познайомити читацьку аудиторію з творчістю криворізької письменниці Інни Доленник, дослідити художню своєрідність вираження жіночої та мистецької ідентичності авторки через ідентичність національну. В процесі даного дослідження простежимо, як хід історії спричинив трансформацію в свідомості українців образу московита з “чужого” в образ “ворога”. Оскільки ключовими ознаками архетипів є варіантність та спадковість, то на меті маємо представити образи-стереотипи, що маркують у віршах письменниці російського агресора. Дослідники імагології наголошують: “Ставлення до чужих

зазвичай базується на стереотипах-узагальненнях. Такі узагальнення виникають в екстремальних історичних умовах і успадковуються наступними поколіннями, в них – коріння національної ненависті” [13 : 33]. Крім того, в межах бінарної опозиції “свій” – “чужий” виокремлюємо та розглядаємо зміст образу-стереотипу “інший”, який є вельми важливим в художньому світі Інни Доленник з огляду на ту роль, яку він відіграв в ході трагічної української історії нашого часу. Розуміння національної картини світу неможливе без вираження на мовному рівні. Дослідники з цього приводу наголошують, що “стереотип довготривалий і стійкий до змін; він завжди пов’язаний із словом-назвою (або з висловлюванням з кількох слів), яке є імпульсом, що активізує зміст стереотипу в певному контексті” [13 : 33]. Тож на меті маємо простежити мовне вираження всіх “локальних” елементів національної картини світу письменниці. Розглянувши сукупність національних образів у творах Інни Доленник, побачимо цілісну національну художню картину світу, яка існує в ситуації міжкультурного діалогу та взаємного пізнання.

3. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

3.1. Імагологічна складова національної картини світу в поетичній збірці Інни Доленник “Навпіл”

Інна Доленник – сучасна криворізька письменниця, яка є членом НСПУ з 2017 року. Шлях нашої героїні до україномовної поезії не був ані швидким, ані простим. На запрошення криворізької поетеси Тетяни Меліхової Інна Доленник у 2002 році прийшла в Асоціацію криворізьких літераторів і почала утверджуватись в якості письменниці. До 2014 року вона створила чотири поетичні книжки російською мовою. З 2009 по 2020 роки була членом редакційної колегії криворізького літературного альманаху “Символ” (головний редактор Тетяна Меліхова).

З початком російсько-української війни на Сході України, поетеса відчула потребу висловити біль та підтримати боротьбу за свою державу рідною мовою: “Події на Сході розбудили моє українське коріння. Я дуже вболіваю за Україну. Події, які відбуваються на Сході, – це дуже страшно. Зараз там мій зять”, – сказала поетеса в інтерв’ю Першому міському телеканалу 2015 року [10]. Тоді національні тривоги зійшлися з особистими й послугували імпульсом до народження поетичної збірки “Навпіл” (2016).

Утверджуватися на україномовному шляху поетесі допоміг літературний конкурс “Рідкісний птах”, що відбувся в м. Дніпрі 2015 року. Туди було надіслано десяток віршів, які й отримали від журі премію з гучною назвою “Сіль землі нашої”. В інтерв’ю Першому міському телеканалу в листопаді 2015 року пані Інна зізнається, що мова відкрилася їй не одразу, було складно відшукувати потрібне слово, працювала зі словниками: “... а потім серед ночі почали народжуватись рядки українською. Земля і мова – сакральні речі, між собою взаємопов’язані.

Якщо я поетка, я повинна добре розуміти мову і щось нею створити, якщо я живу в Україні. Вірші тепер – це спосіб життя і без них я його не мислю” [11]. Під час інтерв’ю мова зайшла про геніальність, чи вважає себе поетеса геніальною і чи знає вона геніальних поетів сучасності. У відповіді нашої героїні простежується шлях від особистих переживань до читача: “Поезія – це відгук на те, що мене хвилює. Якщо це подобається іншим, то це свято”. З радістю та хвилюванням пані Інна відкриває для себе визнання її україномовних віршів читацькою публікою від невеликих аудиторій до поважних літературних зібрань. Серед поетичних геніїв сучасності, які, треба думати, є певними законодавцями літературного стилю для неї, Інна Доленник називає російську письменницю Анну Полетаєву, що живе у Вірменії, та криворізького поета Максима Кабіра, наголошуючи, що самі поети себе геніальними не вважають. Серед талановитих поеток Інна Доленник назвала імена Валентини Попелюшки, Лесі Коковської-Романчук та Тетяни Прозорової, вчительки з Інгульця, з якою вона познайомилася в січні 2017 року на фестивалі “Різдвяна зірка”. “Сергій Жадан – гордість України”, – таким підсумком завершується розмова про сучасну українську поетичну геніальність [11].

Збірка “Навпіл” вийшла у світ 2016 року, а в березні 2017 року поетеса презентувала її криворіжцям у міському театрі ім. Т. Г. Шевченка. Привітати поетесу прийшли колеги по перу, працівники освіти і культури, шанувальники її творчості і, що було дуже приємно, – не залишились байдужими українські військові, волонтери, громадські активісти. Особисто привітав поетесу учасник АТО полковник Петро Лисенко.

В. Стецюк у післямові до збірки так визначає суть її метафоричної назви та композиційну будову: “Ключовий образ поетичної збірки “Навпіл”, яка виходить у справді розколотий війною світ, є уособленням як особистого, так і загального, розділеного на до і після, мир і війну, здобутки і втрати, радість і горе, щастя і нещастя. Саме тому й сама поетична книжка ніби ділиться навпіл – на два абсолютно різні за змістом і емоційною напругою розділи” [18 : 114].

Перший розділ збірки має досить промовисту назву – “Коло”. Коло виступає символом мирного життя, особистих почуттів і прагнень ліричної героїні, коло подружнє, родинне, товариське, яке поетеса намагається увесь час гармонізувати. “Коло”, в якому авторка з властивим їй філософським розумінням жіночої сутності змальовує жінку в її постійному прагненні нести любов і творити в ньому гармонію, і є той “земний кругообіг любові”.

Назва другого розділу “Навпіл” вказує на інший ключовий символ збірки – розірване навпіл коло – як загроза гармонійному існуванню нашого національного буття. Якщо коло символізує гармонію та безкінечність, то розірване коло містить драматичні колізії перерваного буття. Збірка відображає реалії глобальної катастрофи як у вимірі окремої

людини, так і української нації й всього людства, що потерпають від військової агресії та гібридних воєн. У збірці чимало трагічних історій, але, попри все, головний її настрій – віра в перемогу, коли Україна, загоївши рани, знову відродиться у безкінечному колі буття, символом якого став дівочий вінок.

Етнообрази в першій частині “Коло” відображають циклічність поетичного мислення авторки й пов’язані з родинними та побутовими звичаями й традиціями рідного народу. Зимовий поетичний цикл відкриває вірш “Новорічне”, який представляє початок життєвого кола і передає відчуття особливого сакрально-релігійного зв’язку українського роду з божественним началом усього суцього на землі. У новорічний час світ населений казковими та міфологічними образами: чаклунка-завірюха, вітерець-музика зі святковою трубою. І кожен, якщо вслухається, зможе почути, як “Хтось Великий” [12 : 4] знову кличе нас до життя. Зможе повірити у Його присутність та підтримку впродовж усіх дванадцяти кроків, які символізують річний цикл. У вірші “Різдво” родину представлено як вищу національну цінність. Підтримуючи родинні традиції наших предків, ми довжимо у прийдешнє кольорову історію нашого роду. Головне, бути щирим та мати чисті по відношенню до світу думки. “Тож будьмо чистими, як сніг і діти”, – закликає поетеса [12: 4]. Римуння у вірші перехресне, легке, символізує космічний рух: *кутя / Дитя; завірюха / білі мухи; подвір’я / пір’я; до столу / навколо; музика / великий*.

Образ родини, батьківської хати розкриває ключовий філософський концепт збірки – “земний кругообіг любові”. Звертаючись до своїх духовних витоків, лірична героїня в центрі образного ряду одноіменного вірша ставить ідеальну фігуру батька. З ним відчувається захищеною, розрадженою, вдячною: “Скільки зібрав ти горошин негараздів з-під моєї перини...” [12 : 16]. Образ доброго батька міфологізується, влітається у матрицю казки “Принцеса на горошині” Г. К. Андерсена. Лірична героїня розмірковує про те, що кожен з нас колись долає той часовий поріг, коли треба вилітати з батьківського гнізда. Батьківську педагогіку вона переносить у власну родину. Так через родинне виховання, турботу й ніжність одне до одного відбувається зв’язок між поколіннями, довжиться “земний кругообіг любові”.

Поетеса прагне виразити свої стосунки з близькими по духу людьми, які є важливими у її житті. Вірш “Коли душа з душею...” присвячений дніпровському письменнику, другу й наставнику О. Кутняку, який у своїй творчості розмірковує над філософськими питаннями про сутність добра і зла, суєтного і вічного, смерті і безсмертя, розповідає історії реальних людей, з якими зустрічався під час мандрівок, з вдячністю згадує минуле. Ці життєві історії приваблюють поетесу. У вірші йдеться про підтримку та виняткове взаєморозуміння між поетами: “Ти бачиш мене краще за всі рентгени, я чую твої сакральні струни...” [12 : 5]. Олександр Кутняк також

журналіст, член НСПУ, НСЖУ, Конгресу літераторів України, шеф-редактор міжнародного літературного альманаху “Форум”, член оргкомітету міжнародного фестивалю “Рідкісний птах”, якого Інна Доленник представляє як людину, “яка зробила себе сама”.

Зодіакальний цикл має своє продовження в березні. Вірш “Ми народились у найпершому березні” присвячено риbam – березневим уродженням. Вірш можна розглядати як один із варіантів авторського самопрочитання власної мистецької та людської сутності. Відчувається прагнення заявити про себе, своє існування осмислити в контексті світоустрою. Увійшовши у свою національну сутність, це існування стало яскравішим, глибшим, органічнішим: “Нас цікавлять лише вись та глиб” [12 : 8]. Запорукою своєї успішної творчості поетеса називає дві риси – впертість та наполегливе самовдосконалення. Вірш написано в модерній оповідній формі при збереженні перехресного римування. Рими цікаві та несподівані: *люстерка / вперті; без упину / стомлені спини*.

Продовжуючи вписувати себе у космогонічний річний цикл, поетеса у вірші “Весна” створила власну легенду про місяць Квітень, про його закоханість та фатальну приреченість на розлуку з Весною. Бо Квітень, виявляється, несміливий “закоханий хлопчисько, / Складає жалісні пісні” [12: 10]. Весна, розпалюючись, вже прагне пристрасних променів-рук, палких розповідей про принади цілого світу, – всього того, що дарує палким натурам Травень. Тому, відходячи за обрій, Квітень завжди пускає на землю “дош сліз”. Авторка оригінально відтворює фольклорні коди, не вдаючись при цьому ні до традиційної фольклорної образності, ані до фольклорних ситуацій чи мовних фольклорних формул.

Із міфологічним сюжетом словацької народної казки “Про дванадцять місяців”, який в українській авторки трансформується в метафоричний образ дванадцяти річних кроків, тісно переплітається тема творчості. У поезії “Вірші” бачимо імпресіоністичну спробу визначення сутності поезії. Вірш як художня цілісність спочатку набуває метафоричного порівняння з островом. Поетичний текст уміщає запахи та звуки рослинного світу, що є способом пізнати істини “предковічні”, подібно тим, які містяться у заговляннях та молитвах наших предків. Вірші подібні до островів ще й тому, що крізь ночі та неспокій океанів подають надію кораблю, що, долаючи безкрай водний простір, тримає курс до свого берега. Мабуть, для кожного митця його творчість є ключовою точкою опори в житті, територією, де він почувається упевнено. До віршів звертаються автори як до території самовіднайдення, тому “вони і є земля” [12 : 12].

Жіночу ідентичність поетеси виражає інтимна лірика, що передає широкий спектр почуттів закоханих, непередбачуваність вчинків, парадоксальність думок. У вірші “Вже котрий поспіль день” відбувається метафоричне розгортання пронизливо драматичного образу розлуки: *“Жебрачкою в лахмітті / Розлуки тінь іде / Крізь кострубаті віти / І*

тулить до вікна / свою вузьку долоню” [12 : 14]. Відмовлятися від почуттів, зневажати їх силу, а надто коли вони взаємні, – гріх, за який ціле подальше життя буде спокутою. Драматизм ситуації посилюють звукові образи та похмурі кольорові метафори: на місці втраченого кохання “розквітли чорні квіти” [12 : 14]. Втім, прощання може бути й оптимістичним, як у вірші “Бурштин”. Юнак “у вечір наш останній” подарував ліричній героїні бурштиновий браслет. Нанизані намистинки нагадують “дні шаленого кохання”, браслет символізує молодість, пам’ять про те прекрасне, що є пріоритетом молодих: “це бурштинове тепло лине і досі зігріває” [12 : 15]. Вірш наповнюють теплі тактильні відчуття, присутність чогось надзвичайного, незабутнього. Кохання на всіх своїх етапах не може бути буденним. Ось у вірші “Риторичне запитання” лірична героїня провадить уявний діалог зі своїм коханим про те, чи забувається кохання. У першій строфі створюється градаційний ряд порівнянь, де стверджується теза “*ти забудеш мене*”: “*як строкату весну восени*”, “*як гастроль зорепаду*”, “*як засохлу троянду / у книжці поміж сторінок*” [12 : 19]. Остання строфа звучить антитезою до першої: посеред забуття спалахує світло і горить “знайомим вже сяйвом” [12: 19]. Тож зайве питати про забуття. Лірична героїня хоче лишатися якщо не в серці, то в пам’яті коханого і сама любить мати якісь символи колишнього кохання, розглядаючи його як безцінний досвід, справжній дар і скарб. Заперечення / ствердження почуттів в інтимній ліриці демонстрував І. Франко у вірші “Чому являєшся мені у сні?..”. Поетичні антитези, внутрішня дискусійність, драматизм інтимної лірики Інни Доленник свідчать про її зв’язок з українською модерною поезією межі століть, зокрема з поезіями І. Франка та Лесі Українки. Є у творчому арсеналі Інни Доленник й іронічні вірші про кохання. Ось у вірші “Мої чотири кавалери” дівчина не може обрати жодного з чотирьох залицяльників. Попри їх обіцянки й дарунки, вона почувається “у цілому світі одна” [12 : 22]. Так виникає образ кохання – таємниці: “*п’ятикутник – піраміда, / а піраміда – таїна*” [12 : 22]. Грайливо прощаючись із хлопцями, дівчина довіряє читачу свою таємницю: “*Я дочекаюсь чоловіка / свого*” [12 : 22]. Лірична героїня рішуча у прагненні бути щасливою. Весела, на перший погляд, але розважлива й терпляча в чеканні.

Зима, весна, літо, осінь мають в культурі українського народу тисячолітні традиції, але кожне покоління вносить щось своє у проживання річних циклів. Відомо, що міфологічні сюжети розгортаються та існують у варіантах: “Як невід’ємна частина художньої картини світу, міф відрізняється неконтрольованими варіантами осмислень, пов’язуючи категоріальні форми життя в єдине циклічне співучасне буття” [13 : 28].

У збірці Інни Доленник ми зустрічаємо варіанти міфологічних сюжетів, пов’язаних з річними циклами, де чуттєвість поєднується з прагненням глибше пізнавати національний світ. Зима дарується нам для спогадів, адже в цей час саме життя уповільнює крок. Зимові спомини ведуть до розгадки змісту прожитого, – розмірковує авторка у вірші “Ви тут

випадково? Невже?” [12 : 31]. На Різдво наші предки здійснювали ряд важливих магічних ритуалів, дівчата відгадували майбутнє: *“З ким доля невблаганна повінчана”* [12 : 39]. Міфологема Доли розгортається у вірші “Майбутнє”. Доля тримає у долоні кришталевий магічний шар і кожна людина бачить у ньому свою індивідуальність, “штрих один”, що вирізняє її від інших. Оце й є доля кожного. Хоча люди незмінно на Різдво й питають у люстерка й свічки про своє сокровенне, проте поетеса переконана, що *“пожина / людина те лиш, що натхненно сіє, / Того лише вартує, що уміє”* [12 : 39]. Завершальна частина вірша містить підсумок життєвого досвіду про те, що не варто покладатися лише на фатум: аби життя вдалося, треба прикладати максимум зусиль.

У вірші “Великдень” поетеса має власну інтерпретацію солярного міфу, що пояснює сутність наших весняних традицій. Як Син Божий помер, аби воскреснути, так і сонечко воскресає щоранку, аби осяяти наш шлях. У вірші сформульовано філософські питання, над якими ми всі розмірковуємо у Великодній тиждень: *“що смерть на смерть в цей день Господь прирік”* [12 : 24]. Великдень символізує життя у проявах духу.

Літній міфологічний цикл знайшов своє відображення у вірші “Купальська ніч”. Сучасна молодь, всупереч загальноприйнятій думці про її непосвяченість, обізнана з магічними ритуалами “вогняного дійства кола” й не боїться вийти “на причастя долі” [12 : 36]. Свято Купала стародавнє й водночас вічно юне, адже смисл його в тому, аби підтримати кохання, парубання, шлюбубання, бо й Сонце в день літнього сонцестояння шлюбубється. Дівчата, віддавши в полон ріки свої вінки, готові віддати своє серце тому, хто визволить вінок з полону. Купайло пов’язане з минулим світом наших пращурів, але й показує прийдешнє своїм шанувальникам. Це свято потрібне для того, аби саме життя продовжувалося.

Восени люди почувають себе найбільш незахищеними, цінують увагу до себе, прагнуть підтримки й теплих слів. Всеохопність осені авторка розкриває у вірші “Осінь волає в простір” через метафоричний дієслівний ряд: “волає в простір”, “кусає губи”, “голосить хрипко”, “розливає тугу” [12 : 30]. Жінки в цей час згадують своїх коханих, які посеред негоди дарували букетик квітів, а то й рятували не лише від смутку й самотності, а й від смерті. Уміння піклуватися прикрашає світ, не вимагає великих зусиль чи багато часу. Поетеса відчуває осінь як нагадування про неприпустимість бути байдужими одне до одного.

Як уже наголошувалося, тему колообігу доповнює образ родинного кола. Родина для поетеси має виняткове значення. Передусім, це зв’язок між поколіннями, передача життєвого і родового досвіду, уміння жити, підтримуючи одне одного. Сильні й ніжні почуття матері виражає вірш “Донечці”. Слова про неї миттю закарбовуються в пам’яті, їх хочеться повторювати й цитувати: *“Це їй – найперша вишенька, / Як у князівни стрій.../ така маленька дівчинка, / А щастя – аж до зір”* [12: 35].

Спогади про матусю, що виникли між снами і реальністю, виринають у вірші “Трійця”. Матуся, мов сонячний промінь, завітала зі снів і частує від щирого серця своїх діток вишеньками. З найдорожчою утратою важко змиритися, бо “без мами цей світ, як тканина, що вицвіла й зблякла” [12 : 98].

Отже, етнообрази створюють національну картину світу та розкривають зміст символу “коло”. Річний колообіг та пов’язані з ним національні свята, емоції, що є неповторними кожної пори року. Коло друзів. Родинне коло та традиції виховання, засновані на щедрості, доброті та безкорисливості. Це і зв’язок між поколіннями, обумовлений передачею життєвого досвіду. Спадок роду безцінний:: “Одне золоте серце чого варте...” [12 : 40]. Засвоюючи духовні цінності свого роду, усвідомлюючи свою національну ідентичність, лірична героїня щаслива, виробляє впертий та безкомпромісний характер, який дається їй у боротьбі за свої істини, про що йдеться у вірші-роздумі “Щастя моє”. Мистецький світ поетеси також є частиною національного світу, тому він “дивовижний і ясний”, У вірші “Вибір” лірична героїня зізнається, що у процесі творчості прийшло надзвичайне уміння обертати “брехню і зраду в правду й вірність” [12 : 54].

У ході історичного розвитку накопичувався й розгортався російський мілітарний потенціал, посилювались неоімперські амбіції Москви, що призвело до зміни ціннісних систем, зміни змісту й форми моделі світу. Змінився образ-стереотип росіянина в очах українців. Тому варіант національної картини світу у Інни Доленник після 2014 року змінився і відображає героїчну боротьбу українського народу проти московських загарбників. У емоційно напружених віршах другої частини збірки “Навпіл” поетеса акцентує на головних битвах початку війни, на переважанні сил противника, на силі духу українського воїнства, яке всупереч обставинам не здавалося, хоча й несло непоправні втрати. Так література Криворіжжя має свій поетичний літопис початку збройного протистояння українського народу російській військовій агресії. Інна Доленник мала безстрашність та громадянську сміливість порушити драматичну, трагічну і складну своїми колізіями й конфліктами тему російсько-української війни, масштабу її утрат та наслідків для кожного окремо українця, для теперішнього і майбутнього України, для всього світу. Вірші цієї частини збірки відверті, сміливі, трагічні, адже Україна після 2014 року перейшла в інші виміри екзистенції, зустрівшись віч на віч з чужинцями, які з братів перетворились на відвертих ворогів, щойно відчули, що після Революції Гідності 2014 року вони більше не контролюють ситуацію в Україні. Аби повернути цей контроль, Москва вдалася до військової агресії, принесла зради, підлість, підступ, безчестя, психологічне спустошення, смерть. Все це зло акумулює у віршах образ чужинця, який розшматував наше національне коло буття навпіл, перетворивши безкінечність у розірваний ряд.

Натомість “свій” є мовним маркером на означення української громади, українського воїнства. Українцям вкотре довелося збирати останні сили, аби тримати удар кремлівських очільників, що століттями не могли змиритися з європейським вибором України. Протистояння України в багатовекторній гібридній війні, розв’язаній московськими військовиками й політтехнологами, триває: розвинувся потужний волонтерський рух, відбувається опір інформаційному бомбардуванню мізків українців, нарешті прийнято закон про державну мову.

Інна Доленник у соцмережах ділиться з криворізькими читачами своїм віршем “А мати бійцям наказала відкрити труну...”, бо він про значення матерів у важкій боротьбі здобування свободи. Вірш передає біль утрати синів, драму поховання, ставить у центр образ осиротілої матері. Полум’я трагедії огорнуло всю Україну, зайшло в кожную хату й душу. Матері на знак героїчної загибелі своїх синів за право України на державотворення вистеляли їм труни рушниками й вишиванками. Хлопці з честю виконали свій патріотичний обов’язок. Чи зможе нація піти їхнім шляхом та прийняти надважливі виклики свого часу, втримати державний прапор, не зрадивши своїх захисників? – ось питання, які поставив початок великої війни. Матері воїнів допомагають українцям об’єднатися: “Що всі – говорила – віднині ми діти її / І що зобов’язані жити за себе й за сина” [12 : 59]. Головна ідея міститься в останньому рядку: “Земля українська не просто прекрасна – свята” [12 : 59]. Матері, які жертвують найдорожчим, та сини, які відвойовують майбутнє своєї держави, – святі. Чужинці-руйнатори національного світу, загарбники територій з невоситимою жагою руйнувати і панувати.

Національний світ, “своє” у вірші “Україна” представлено через червоно-чорну символіку вишиваного рушника. Семантика кольору зумовлена обставинами війни: “А на рушникові – / Червоне і чорне: / Червоне – від крові, / А чорне – від горя” [12 : 60]. Постає збірний образ чужинця-убивці, але Україна не зникне, бо слава її героїв вічна: “У тебе стріляли / Прицільно зі зброї, / А ти не вмирала – / Не гинуть герої” [12 : 60]. Першочергове завдання сьогодні – викрити справжню сутність малоросів та “плісняву вигнати геть!” [12 : 60], бо найбільша проблема України, на думку авторки, криється в процвітанні промосковської “п’ятої колони”. Ці зрадницькі полчища тримають українські “мрії і сенси / ізнов під прицілом” [12 : 60]. Україна, як і століття тому, стоїть перед вибором, відображенням у наших давніх піснях: “чи воля, чи смерть” [12 : 60].

Одна з ключових тем у другій частині збірки – Майдан 2014 року та наш європейський вибір, що в загальній національній картині світу розглядається поетесою як початок дуже складного й героїчного входження українського народу до світової демократичної спільноти. Тут чільне місце посідають герої Небесної Сотні. Вірш “Загиблим на Грушевського” фіксує лінію неповернення у минуле. Вона відділяє колишню московську Україну

та майбутню європейську. За це полягли герої в нерівному бою на вулиці Грушевського під час трагічних подій на Майдані у листопаді – лютому 2014 року. Загін “Беркут” виступив у ролі катів, а чиї ж снайпери стріляли у беззбройних людей? Чи дасть колись українська влада відповідь на це питання? – сміливо запитує поетеса. І тут вона не поступається мужністю самому Дмитру Павличку, що у своєму поважному віці був учасником Революції Гідності, звертався до українського народу під час Віче на Майдані 2014 року та присвятив цим подіям поетичну збірку “Вірші з Майдану” (2014). У віршах “Снайпер” та “Небесна Сотня” поет прямо називає Януковича, “президента тітушок”, снайпером [16 : 40]. Відомо, що Янукович переховується в Росії і є заочно засудженим. Так президент цілого народу, обираючи якого більшість українців уважала “своїм”, не підписавши угоду про європейську солідарність, переходить спочатку у статус “іншого”, а пізніше, віддаючи злочинні накази стріляти у беззбройних протестувальників, перетворюється на відвертого ворога України. Беркутівці, президент-снайпер набувають статусу “іншого” не лише в художньому тексті, а й в ЗМІ, в публіцистичних дискурсах. Так створюється стереотип. Нехай це негативні персонажі нашої сучасної історії, але їх треба називати і тим самим починати по справжньому розуміти самих себе. Т. Марченко так описує процес входження образів-стереотипів у суспільну свідомість: “Імагологію турбує питання, як образи “іншого”, які конструюються в художній літературі, ЗМІ, публіцистиці, мистецтві, тобто в різних дискурсах, входять в суспільну свідомість, перетворюються в іміджи-стереотипи й формують уявлення нації про себе й інші народи” [13 : 14].

Ось як коментує сьогодні BBC NEWS Україна розслідування справ беркутівців та їх обмін на українських військовополонених: “Після затишшя у справах Майдану, які майже шість років розслідують правоохоронці, сталося кілька подій, які дають підстави говорити про те, що далі все розвиватиметься за іншим сценарієм. Рідні загиблих на Майдані та їхні захисники все менше вірять у те, що після передачі так званим “республікам” головних підозрюваних – ексбійців “Чорної роти” Беркута у січні 2020 року, – завершення судових справ можливе. Адвокати “Небесної сотні” говорять про ознаки злочину, вчиненого вищими посадовими особами країни, які випустили людей без вироків суду.

Офіс генпрокурора і ДБР запевняють, що розслідування справ Майдану не припиниться і що у найближчі дні відбудеться конкурс на посади слідчих прокурорів, які у спеціально створеному підрозділі бюро займатимуться цими справами” [15].

Не можна втрачати віру у справедливе покарання зрадників, а до того часу українському народові лишається молитва за загиблими, що чудово відтворила Інна Доленник у своєму вірші, увівши в його структуру елементи народних голосінь:

*Ця зима – навіки в їхніх зіницях,
Більше не прийде до них весна у віночку.
Вкрий, Богородице, їх пресвятим покровом,
Хай вони будуть вільні у райських хащах [12 : 61].*

Тему Майдану як символу свободи України розвиває вірш “Прощання на Майдані з Небесною Сотнею”. Поетеса наголошує, що історична пам’ять нашого народу трагічна, заслуговує на шану й повагу, повинна оберігатися від забуття. Бо вже ніколи не витерти нам пам’ять про те, як хвилями моря людських рук пливли човни-труни зі звитязною сотнею українців, що були розстріляні найманцями-снайперами під час Революції Гідності 20–22 лютого 2014 року, як їх виносили під дах Михайлівського собору, який в ті трагічні дні став опікуватися українськими вояками, в якому відспівували загиблих і ховали всією соборною Україною. У національній картині світу Інни Доленник події Майдану перетворюються у частину колективної пам’яті українського народу. Вірші про події Майдану 2014 року переплітаються у збірці з віршами на тему війни. Частина “Навпіл” містить власне авторське переживання трагічних подій під Іловайськом та Дебальцевим. У ЗМІ на той час повідомлялося, що внаслідок цих подій українські війська потрапляли в оточення, їх виводили з утворених котлів з великими втратами, попри те, що значну частину сил було кинуто на прикриття відступу. На 29 серпня 2014 року припав пік Іловайської трагедії. Унаслідок вторгнення регулярних підрозділів Збройних Сил РФ та їх маршу в напрямку міста Іловайськ батальйони МВС України “Дніпро 1”, “Миротворець”, “Світязь”, “Херсон”, “Івано-Франківськ”, Нацгвардії “Донбас” і сили сектору “Б” потрапили в оточення. Цього ж дня президент України Петро Порошенко звинуватив Росію у відкритому збройному вторгненні на Донбас. Тим часом президент Росії Владімір Путін, граючи роль миротворця, 29 серпня запропонував проросійським бойовикам відкрити для українських військових гуманітарний коридор, яким би вони могли вийти з оточення. Насправді путінський “зелений коридор” став для наших військових справжньою дорогою смерті. Дані про втрати оприлюднила 2019 року Генпрокуратура: 366 українських воїнів загинуло, 429 – отримали важкі поранення, 300 – потрапили у полон. 29 серпня 2014 року стало кривавою датою в історії російсько-української війни. В цей день батальйон “Кривбас” втратив 21 побратима. Є хлопці, яких досі шукають [7].

Якщо залучити дискурс ЗМІ, де коментувалися ці драматичні події, то можна побачити, що у ЗМІ конструювалась бінарна опозиція “свій” – “чужий”, формувалися образи-стереотипи про рівень вищого керівництва країнами: цинічна підступність росіян та недостатність сил українського командування.

У вірші “Іловайськ” Інна Доленник намагалася передати, що в Іловайському котлі українські захисники почуваються зрадженими як російськими військовиками, так і своїми генералами. В ситуації безвиході

побратими доходять згоди, що зацілілий боєць проб'ється крізь оточення й повернеться з медичною допомогою для важко пораненого. Але насправді вони знають, що прощаються назавжди. Щоб полегшити сприйняття відходу, поетеса вдається до пантеїстичного уявлення про відсутність смерті, про перехід одних форм буття у інші, повернення людини у світ природи: “Земля, що вип'є кров червону, / Розквітне деревом колись...” [12: 74]. Під Іловайськом таких дерев вже “цілий гай” [12: 74]. Навічно залишаються у пам'яті українського народу “зраджені та незрадливі” захисники рідної землі.

Представники інших мистецьких жанрів також відгукнулись на цю трагедію, намагаючись закарбувати злочини агресора в історії. Так 29 серпня 2019 року до 5 річниці трагедії у прокат вийшла кінострічка “Іловайськ 2014” (режисер Іван Тимченко, автор сценарію Михайло Бриних).

Зимові бої під Дебальцевим, або Дебальцівський плацдарм, тривали в період з 21 січня по 18 лютого 2015 року. Дебальцеве – місто з важливим залізничним вузлом, також лежить на перехресті двох автошляхів міжнародного значення, що має напрям Харків – Бахмут – кордон РФ до Ростова-на-Дону, також поєднує Луганськ з Донецьком. Дебальцеве було визволене від проросійських бойовиків в ході літньої операції 2014 року. 8 лютого 2015 року з панівних висот над селом Логвинове були зняті підрозділи 30-ї української бригади і рано вранці Логвинове без бою зайняли проросійські сили, перерізавши таким чином головну магістраль сполучення Дебальцевого з українськими тилами. На початку 2015 року тривали запеклі бої у Донецькому аеропорту. Із падінням Донецького аеропорту в 20-х числах січня сили окупаційних корпусів за підтримки російських військ розпочали атаки на Дебальцеве. 17 лютого журналісти повідомили, що Дебальцеве в оточенні, зайти в місто або вийти звідти без втрат неможливо. 18 лютого розпочався плановий відступ українських військ з Дебальцевого. Опівдні президент України Петро Порошенко заявив, що вже вийшло 80 % українських військових. Тоді ж президент присвоїв звання Героя України командирі 128-ї гірсько-піхотної бригади Сергію Шепталу.

20 лютого помічник міністра оборони Юрій Бірюков оприлюднив дані, де було сказано, що під час боїв на Дебальцевському плацдармі з 18 січня по 18 лютого 2015 року загинули 179 українських військових, 110 військових потрапили в полон, а 81 – зникли безвісти. На 2500 українських військових були кинуті 15 000 – 17 000 особового складу ворога [6].

Інна Доленник трагічним подіям під Дебальцевим присвятила вірш “Над Стрітенською свічкою”, де актуалізує категорію сакрального, адже у день Стрітення в життя кожного українця прийшла звістка про численні втрати. Жінки, як уміють, вимолюють у Пречистій допомоги в борні, щоб “від ворога очистити / пшеничночубий край” [12: 66]. Попри смерть, зради,

людські втрати та втрати території, віра в необхідність боротьби не зникає, навпаки, потужним стало переконання в тому, що свою землю нізащо не можна віддати каті України.

Що підтримує українського захисника, дає наснагу і віру? Про силу кохання, силу жіночих молитов вірш “Чоловіки завжди мають важливі справи”. Нічого важливішого за визволення рідної землі немає, і нехай коханий не думає, що за його відсутності полишені ним речі вкриваються пилом сумного чекання. Кохана передає свою енергію і почуття, оточивши себе його речами: *“відтоді я сплю у твоїй сорочці на твоїй / подушці / п’ю вранішню каву виключно з твоєї чашки”* [12: 68]. Смерть відступає перед силою кохання.

Вірш “Діалог у шпиталі” присвячено військовим капеланам, які знаходили втішні слова для важкопоранених, багатьох підтримували в час їхнього відходу. Образ капелана – новий в сучасній українській літературі. Він став невід’ємною частиною національного світу у зв’язку з необхідністю духовної підтримки українським воїнам у їхній боротьбі з російським агресором. Ключові слова у назвах віршів “Розмова в окопі”, “Діалог у шпиталі” вказують на гуманістичну концепцію образу українського захисника. Важливо усвідомлювати, що ти не один в цьому жорстокому протистоянні людини і зброї. Тим паче, коли доводиться шукати слів для дівчини, яка спочатку втрачає дитину, а пізніше – життя.

Вірш “Маестро” про призначення митця. Починається з кульмінації-перетворення: “Він був скрипаль, але тепер він снайпер” [12 : 90]. На війні отримав позивний “Бетховен”. Тепер він грає Баха ворогам, *“тонкий смичок змінивши на курок”* [12 : 90], але в таємничім схові зберігає блокнот з нотами. Цей поетичний образ воскрешає в пам’яті кожного українця легендарну фігуру всесвітньовідомого оперного співака, соліста Паризької національної опери, волонтера, учасника Революції Гідності та бойових дій на Сході України, Героя України Василя Сліпака, що народився 1974 р. у Львові, а загинув 2016 року під селищем Луганське Бахмутського району Донецької області від кулі снайпера. Вірш про громадянський вибір кожного артиста: чи він колаборант, що їздить до росії з концертами в той час, як російські очільники озброюють бойовиків, чи своїм мистецтвом підтримує українських вояків, а може, як легендарний Василь Сліпак нехтує своїм статусом, благополуччям, бере в руки зброю і кладе життя за визволення України. З початком війни в українському мистецькому середовищі також виокремились “інші” або не-українці, які мовчать про війну, їздять співати в окупований Крим та росію. Доля сучасних митців, які брали участь у бойових діях на Сході України, нагадує долю античних митців, які навчалися у школах за принципом колакагатії, себто отримували різнобічне виховання – від володіння зброєю до володіння музичними інструментами та віршотворення. Такі великі давньогрецькі поети як Тіртей, Архілох не бачили нічого особливого у своїх мистецьких

обдаруваннях, а за першочергове завдання мали захист рідної землі. Фігура Василя Сліпака нагадує ці величні античні фігури.

Загалом вірші воєнної тематики різні за жанром: мілітарні, інтимні, молитви, сюжети про мистецтво, військові сюжети сакрального змісту, вірш “Молитва” є звертанням поетеси до самої Матері-Оранти. У боротьбі за свою державу заручаємося підтримкою Божого Сина у молитві: *“стоїмо, наче жито, / Не ниці й не сірі, / Щоб долю вершити у злагоді, / Правді та мирі”* [12 : 84]. Як голос самої землі звучить у цій молитві зізнання й у нашій провині: *“Бо довго терпіли / Наругу, брехню і свавілля”* [12 : 85]. На варті нашої державності “сивочоле” минуле й родина козацька, до яких ми апелюємо у скрутний для держави час. “Молитва” від Інни Доленник ретранслює одну з ключових ідей збірки, завершуючись висловленням віри у незнищенність буття української нації: *“Ми будемо, браття, / Бо сонце не може не бути!”* [12 : 85].

Драматичні сюжети обпаленого війною життя розповідають про долю біженців, які через війну змушені були покинути свою землю, домівки й важко приживаються на нових місцях в Україні. Вірш “Невеселе весілля” про долю молодой біженки зі Сходу України. Дівчина втратила дім та всю родину й погодилася йти заміж за місцевого чоловіка, якого ніхто не поважає. Свою першу дружину він ображав, вимагав покори і очі має *“хижі й масні, як сало”* [12 : 70]. Тепер скористався безвихідною ситуацією дівчини, її беззахисністю. Односельці не можуть втрутитися, старий священик теж вінчає не з доброї волі. Наймужнішою виявилась самотня бабуся, яка в молитві за нову подружню пару обіцяє дівчині відписати свою хату, коли життя не складеться. Поетеса наголошує на важливості взаємодопомоги й доброти, бо лише гуманістичні цінності, толерантність приведуть українців до об’єднання.

Інну Доленник цікавить як доля біженців, так і доля українців на окупованих територіях Донеччини й Луганщини. Хто мав можливість – виїхали. Діти й літні люди не обирали. Є ще великий відсоток тих, хто удає, що не знає, звідки стріляють. Інна Доленник актуалізує проблеми національної ідентичності на Сході України, як і Сергій Жадан, який в романі “Інтернат” засудив відсутність громадянської позиції, коли “я ні за кого”. Письменників всієї України хвилює питання, чи втратили ми Донеччину та Луганщину, чи мешканці цих територій ще відчують себе українцями? Сьогодні ще немає відповіді на це питання, але митці наголошують на тому, що Схід і Захід України мусять об’єднатися, і кожен нехай вболіває не лише за свою вулицю, місто чи регіон, а за всю країну, бо “регіонального патріотизму не буває”, – наголошує С. Жадан у своєму інтерв’ю журналу “Апостроф” [9].

У вірші “Донеччина” Інна Доленник співчуває старим і малим, чий родинні гніздечка “вирвані з серцем” [12 : 86], хто опинився заручниками правлячих месу зла, біди й розпуки. Це території, де правда роздерта

навпіл. Коли ж вона стане одною для всіх? Гібридна війна підступна, бо *“невідомо, / хто тут чужий, хто свій”* [12 : 86].

І все ж головне передчуття поетеси – це передчуття перемоги, про що вона пише у своєму одноіменному вірші. Духовну потужність нашої землі в поезії порівняно з річкою. Сьогодні ми є свідками того, що річка, коли *“знадобиться, – і водоспадом стане”* [12 : 106]. Коли ж перешкоди для вільного руху будуть подолані, то *“знов буде ніжна, наче долоня мами”* [12 : 106]. Пишучи про Україну, поет завжди ризикує повторити інших. У Інни Доленник асоціативний образний ряд неповторний і відповідає її внутрішньому поетичному змісту: і ніжна, і, коли треба, бурхлива, бо вона жінка української землі. Назви віршів “Україні”, “Україна і воля” свідчать, що тоді їй хотілось писати про Україну, говорити до неї, висловити свою підтримку. Поетеса відчула, як внутрішньо її змінює усвідомлення, що й вона, і кожен можуть стати в обороні своїх державних цінностей, виникло бажання поділитися цим відчуттям з іншими. На цьому ґрунтується патріотична концепція збірки. Патріотизм українців сьогодні асоціюється також і з почуттям вдячності воїнам-захисникам. Цей образ створено авторкою в кращих традиціях антивоєнної прози Олеся Гончара, де український воїн передусім є втіленням людського гуманізму, чутливий до краси цього світу. Звертаючись до образу українського захисника у вірші “Вдячність”, Інна Доленник представляє його романтиком, інтелектуалом, поетом, оборонцем: *“Знаєш мови, жартуєш, читаєш вірші / Та, потужно озброєний сонячним променем, / Чатуєш на блок-посту моєї душі...”* [12 : 108]. Блок-пости – нові реалії воєнного сьогодення. Ми звикали до них довгі роки і вони стають метафорами нашого існування. Місцеві мешканці на лініях розмежувань намагалися висловити українським захисникам підтримку: несли продукти, посміхалися. Хлопці пильнують цю лінію розмежувань, територію, поділену навпіл, щоб не пустити за неї *“вороння чорне”*, дати відсіч *“бестіям чорнокрилим з клеймом війни”* [12 : 108]. Такі мовні маркери чужинців.

Вдячність своїм захисникам за можливість мирного та вільного життя переживає вся Україна і виховує з цим почуттям своїх дітей. До повномасштабного вторгнення росії в Україну більше 2 тисяч українських дітей вже втратили батьків в російсько-українській війні. Вони ніколи не забудуть цієї ціни і не пробачать.

Таким чином, символ “навпіл” є метафорою агресії, російського мілітаризму, який хоче підкоряти й владарювати, є втіленням образу росіян у свідомості українців. Вірші збірки звернені до сучасників й спонукають кожного українця робити все можливе, аби наблизити нам той заповітний день, коли розірване коло національного буття зімкнеться.

23 серпня 2017 року книгу Інни Доленник “Навпіл” відзначили на міжнародному конкурсі “Лицар Карпат”. Збірка увійшла у трійку книжко-лідерів.

3.2. Історичний дискурс творів Інеси Доленник як формування уявлення нації про себе й інші народи

У **прозі** авторка виступає як Пробувати себе у цьому жанрі письменниця почала 2019 року. Зразу ж з'явилися гарячі теми, такі, як донецьчанський образок “Лялька Маша”, де порушуються проблеми формування національної ідентичності шляхом навернення до рідної мови, воєнного дитинства в “сірій” зоні на лінії розмежувань російської агресії, в результаті якої в Україні гинуть діти.

Тема, яку активно розробляє письменниця, стосується історії Криворіжжя та її органічного вплетення в історію України. В оповіданні “Пам'ять” оповідач описував повстання отаманів Холодноярської республіки у Лук'янівській в'язниці 9 лютого 1923 року. Відтворюючи епізод із героїчного життя холодноярських отаманів, письменниця прагне закарбувати в пам'яті українців прізвища цих героїв-лицарів, актуалізує цінність ідеї української державності. Так головний персонаж оповідання дізнається, якого роду була його ненька. Можемо зауважити, що своєю прозою Інеса Доленник підтримує тему, яку розробляє в сучасній українській літературі Василь Шкляр. В історичному романі “Залишенець” письменник описав діяльність підпільної мережі отамана Чорного Ворона (Платона Черненка) з Криворіжжя.

За це оповідання Інеса Доленник була нагороджена на міжнародному літературному конкурсі “Коронація слова” в Києві у червні 2019 року. Спеціальну відзнаку українського письменника Василя Шкляра вона отримала у номінації “Як тебе не любити ...” .

З оповідання “Кола на воді” читач дізнається історію розбудови Кривого Рогу, знайомиться з культурними та промисловими об'єктами міста в недалекому минулому, але головне тут – історії людей, які населяють наше місто [14].

Твори письменниці заохочують знати історію рідного міста, його засновників. Історія Олександра Поля є історією нашого міста. З ім'ям нашого видатного земляка, підприємця, археолога, краєзнавця пов'язане відкриття в Дубовій Балці біля р. Саксагань та поблизу селища Кривий Ріг багатих покладів залізної руди (1866) і початок їх видобутку на Саксаганському руднику. В результаті багаторазових клопотань вчений отримав дозвіл на спорудження Криворізької залізниці, яка пролягла через Катеринослав і з'єднала Криворізький залізорудний район з Донецьким вугільним басейном. О. Поль успішно займався науковою діяльністю в галузі мінералогії, був членом наукових імператорських товариств сільського господарства Півдня Росії, Одеського товариства історії та старожитностей.

Поетичним триптихом “Олександрю Полю” Інна Доленник долучилася до криворізьких митців та їх творів мистецтва, що прославили видатного

вченого, серед яких скульптори, художники, гравюра Бориса Куновського “О. Поля (1832 – 1890)”. За епіграф слугують слова священника В. Разумова над гробом О. Поля: “Така доля усіх піонерів. Терни та волчці збирають вони з ниви своєї”. У I частині протиставлено два образи. Є піонери, і є ті, що йдуть слідом, розраховуючи на “зиск від великих звершень”. Першопрохідцям на вівтар своєї мрії часом треба покласти все – *“майно, родину, / Зусилля, час, почуття”*. Частина II про донос на О. Поля цареві. Але відкривач залізного серця Криворіжжя не здавався. Завдяки йому місто отримало сполучення зі світом, прокладено дороги водні, залізничні, кінні. Частина III про смерть великої людини, яка збагатила не одну імперію, а помирала банкрутом. Особливо відзначилися червоні, збудувавши на місці захоронення танцмайданчик [2].

Попри всі спроби скажених прислужників системи знецінити значення діяльності вченого, мешканці Кривого Рогу увесь час берегли пам'ять про О. Поля, вивчали його діяльність та досвід, поширювали про нього інформацію у світі. Вірші Інеси Доленник допомагають криворіжцям у відновленні та вивченні історії рідного міста. Триптих було створено 2020 року.

Спробою анексувати Крим та захопити території Донецької й Луганської областей росія назавжди увійшла у свідомість українців як окупант. Але чи добре ми пам'ятаємо попередній геноцид кремлівських очільників, пов'язаний з голодомором та репресіями 30-х років XX ст.?

1933-й рік залишив історії людства не лише портрет української нації, яка гине від штучного голоду, а й портрет російських насильників – відбирачів хліба, їх люті, немилосердя й агресію. У національній картині світу Інеси Доленник вірш “Голод 1933-го” займає особливе місце. Тут письменниця застосувала своєрідний фотомонтаж, створивши “плівку пам'яті”, яка фіксує ще одну трагічну історію української родини під час голоду. Помираючи, батько почувався винним перед своїми дітьми, що не зміг їх захистити. Це викликало сильний біль. Але він також не міг збагнути московських здирників: *“І я його ніколи не збагну – / Того, хто нас прирік на марну страту: / Якщо село помножити на нуль, / Не буде й він заможний і багатий”* [4]. Сьогодні ми бачимо, що тактика випаленої землі, повного спустошення не лякає російського окупанта, бо він не змінився у своїй ненависті. У вірші образ батька протистоїть російському окупанту: *“Я не вбивав, не лютував, не крав. / Я вас любив, я щирим був із другом...”* [4]. Вірш присвячено мільйонам українців, що безневинними загинули від рук лютого російського ворога. Вірш було створено 24 листопада 2020 року.

До цього часу триває боротьба за нашу історію, аби не допустити повторення російського геноциду. Однак, як показало повномасштабне вторгнення в Україну російських окупаційних військ 2022 року, імперія-агресор не відмовилася від політики геноциду по відношенню до українського народу, за що їй чекає тяжка розплата.

2019 – 2022 роки позначилися в творчому житті Інеси Доленник рядом важливих досягнень, зокрема в перекладацтві. Криворізька письменниця стала однією з переможниць літературного конкурсу “Кримський інжир” (Qırım incirı), отримавши перемогу в номінації “Переклади з кримськотатарської на українську”. “Кримський інжир” – конкурс поетів, прозаїків та перекладачів, який проводять за ініціативи Кримського дому. 2020 року він відбувся утретє, але через карантинні обмеження, церемонія нагородження переможців цього разу відбувалася онлайн. Qırım incirı сприяє поширенню та розвитку кримськотатарської мови та літератури, актуалізує тему Криму та кримських татар в українській літературі, сприяє появі взаємних перекладів для глибшого пізнання двох культур [19]. Інеса Доленник надсилає на конкурс 2020 р. свої поетичні переклади добірок літераторів Сейрана Ібрагімова, Аліє Кенжалієвої, Сеяре Кокче, прозові уривки Таїра Халілова і двох оповідань Ельмаз Бахшиш. А переможницею стала за переклади творів Таїра Халілова, Ельмаз Бахшиш та Сеяре Кокче.

У Всесвітній день корінних народів засновник проекту “Кримський інжир” Алім Алієв сказав, що такими в Криму є кримські татари, караїми і кримчаки: “Але до сьогодні я зіштовхуюсь із незнанням, або спотвореним знанням про кримських татар, тому велику частину своїх зусиль приділяю, аби давати відповідь на питання “Хто такі кримські татари?” [1].

Щоб познайомити українців з історією, культурою та образом кримськотатарського народу українська поетеса звернулася до творчості кримської поетеси Сеяре Кокче, переклавши, зокрема, її вірш про депортацію кримців радянськими окупантами. Так звану етнічну чистку влаштував Йосип Сталін навесні 1944 р., насильно переселивши пів мільйона кримців у віддалені райони Уралу та республіки Середньої Азії. Під час цього геноциду майже половина переселенців загинула. Вірш Сеяре Кокче має назву “Тренлер алып кете узакъкъа”, що в перекладі Інеси Доленник звучить як “Потяги несли вдалину од Вітчизни, щастя і дому”. Українській перекладачці вдається передати образ російського окупанта таким, яким він закарбувався у свідомості кримського народу. Також і образ чужини, що асоціюється з голодом, смертю і болем. Символом смерті для людей стають депортаційні потяги, які віддаляють від дому, безжально вбиваючи радість та останні краплі надії. Відчаю ліричної героїні немає меж, коли вона бачить, як окупанти, порушуючи всі людські закони, мертвих дітей *“кидали з темних вагонів, / Та ще й без молитви...”* [5]. Старі люди також помирали від голоду й спраги, адже на вагон давали лише відро води. Мертвих не ховали, і вони лежали уздовж рейок. “Чужий” простір вимощений тілами цих безневинних жертв. Лірична героїня намагається згадати милий серцю дім, але перед очима постають картини розправ військових, які серед ночі вдирались в оселі мирних людей: *“страшно гупали в двері й кричали: “Вставай!”* [5]. Лірична героїня залишається одна посеред бездонного степу, не знаючи куди йти. А всі її

рідні там, у вагоні. Ці рядки про залишених біля доріг. Перед очима читача картина геноциду російського агресора проти цілої нації. Серце авторки зливається з кожним, хто загинув на чужині. Вона пише спогади про ці трагічні події – “і папір уже мокрий від сліз” [5]. У перекладі майстерно відтворено зруйнований образ Кримської землі, що посивіла від горя: “Цієї ночі земля увібрала у себе аж стільки солі, / Що висохли, посивівши, в Криму джерела” [5]. Головна ідея вірша є також близькою всім українцям: щастя – це мати дім у своїй Вітчизні. Вірш створено до 77 роковин депортації кримських татар.

Українська поетеса також має на меті познайомити українців з мовою кримців. Для цього вона уводить у текст деякі тюркські лексеми без перекладу: “Картана все просила: прочитай наді мною дуа” [5]. “Картана” означає бабуся, “дуа” – молитва, неформальне колективне молитовне звернення до Аллаха. Ці слова легко запам’ятовуються, вони підкреслюють духовний рівень кримців, тоді як їхні кати цинічні й безбожні.

Як переможниця минулорічного конкурсу Інеса Доленник у грудні 2021 року побувала на презентації 3-ї антології українсько-кримськотатарських текстів (поезія, проза, переклади) “Кримський інжир. Чаїр”. У ній взяли участь автори, перекладачі та члени журі конкурсу: письменник, президент Українського ПЕН Андрій Курков, поетеса, літературознавиця, головна редакторка “Видавництва старого лева” Мар’яна Савка, кримськотатарська поетеса Майє Сафет та інші культурні діячі. У презентації взяв участь і голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров, а провів її засновник і натхненник проєкту “Кримський інжир” Алім Алієв.

Другий літературний фестиваль “Кримський Інжир” тривав з 13 по 15 грудня 2019 р. у столиці, де Інеса Доленник стала фіналісткою як перекладачка віршів Ельмаз Бахшиш. Номінація – переклад художнього твору з кримськотатарської на українську. А вже за рік (2020 р) після минулої перемоги криворізької літераторки, світ побачила дитяча книга “Подарунок дітям” з віршами Ельмаз Бахшиш із перекладами Доленник. Прикметно, що кримськотатарська поетеса Ельмаз Бахшиш теж стала фіналісткою – за переклад віршів криворізької колеги Інеси Доленник [20].

Улітку 2021 року книгу високо оцінило журі конкурсу “Українська мова – мова єднання”, що відбувся у м. Одеса. Співпраця Інеси Доленник з Ельмаз Бахшиш триває. Кримськотатарська поетеса у свою книгу “Веселі вірші й сумні оповідання” (К. : Майстер книг, 2021) вмістила власні переклади віршів української письменниці. Також у виданні видрукувано вірші обох поетес англійською мовою. Інеса Доленник з патріотичних позицій прокоментувала цей творчий союз: “Коли мене запитують, чому я перекладаю з кримськотатарської на українську, я завжди відповідаю: “Це мій особистий спосіб сказати, що Крим – це Україна” [3].

3.3. Міфопоетика прозових фентезі Інеси Доленник

Прозові фентезі Інеси Доленник свідчать про зацікавленість письменниці міфомотивами, через які вона порушує свою улюблену проблему мистецької ідентичності. **“Кольорівство”** – фентезі за мотивами української міфології. Архетип Королівства завжди пов'язаний зі структурою Світу. В якості культурного контексту оберемо Книжкове Королівство Г. Пагутяк. Воно складається з чотирьох світів: Серединного, Граничного, Королівства й Імперії. Інеса Доленник у своїх фентезі структурує Світ Мистецтва, який теж складають чотири царства: Кольорівство, Ноталандія, Танцарство, Словасія (Словокрай). Вони дуже потрібні світу людей, бо підтримують творче натхнення, допомагають його реалізувати. Авторка навмисне змінює словоформу, наголошуючи не на королях, а на кольорах.

Головна героїня цього фентезі – восьмирічна дівчинка Мія, яку Хуха перенесла в царство кольорів. Вартовий пояснює Мії, що в їхньому світі найкрасивіші кольори, а керує їхнім царством король Колір вже 20 років. Дівчинка бачить тутешній палац, пофарбований у кольори Веселки. Вона розповідає вартовому свою історію, як це й буває у жанрі фентезі, де паралельно існують два світи – реальний світ школярки Мії та інший світ – Кольорівство. Але є й подібне між цими двома світами: *“Як у вас слова й відмінки, / Кольори в нас і відтінки ./ Наші правила прості:/ Всі їх знати маєш ти”* [14]. Дівчинка вперше опинилася сама в таємничому світі кольорів, без тата й брата, але цікавість, а пізніше бажання допомогти новим друзям робили її безстрашною.

Коли Мію зустрічає Барв, син короля Кольора, *“хлопець років тринадцяти чотирнадцяти, білявий, стрункий і вдягнений у все червоне”*, то ми розуміємо, що мова тут про молодого шляхетного лицаря, рятівника, без якого не обходиться жанр фентезі. Він супроводжує головну героїню та знайомить її з новим світом, у який вона потрапила. Такий персонаж-“екскурсовод” присутній також у романі “Королівство” Галини Пагутяк. В одному зі своїх інтерв'ю письменниця наголошує: *“Для мене найважливіший образ-символ, який проходить через усе моє життя, – це лицар-заступник”* [8]. Його варіантами у романі “Королівство” можна вважати образи принца Серпня, Марка та діда Люція.

Король Колір запровадив у Кольорівстві порядки, які не змінювались вже довгі роки, що призвело до духовного застою весь мистецький світ. Так у короля одяг незмінного кармінного кольору, а сукні, які запропонували обрати Мії, мали підписи рідкісних відтінків, але також червоного кольору: “Томатна”, “Малинова”, “Джеральдін”, “Яскраво-червона”, “Амарант”, “Бордова”, “Паприка”, “Японський клен”. Мії пояснили, що кожен день мусить мати свій кулінарний ряд, пов'язаний з певним кольором. Кольори ні в якому разі не можна змішувати. Так у понеділок все меню червоного кольору: *“на обід буде червона риба, червона ікра, вишневий сік, м'ясо під*

горобиним соусом, редиска, томати, червоний перець, полуничне желе, фруктове морозиво і торт “Червоний оксамит” [14].

Хуха вважає, що слід переформатувати Кольорівство. Настав час змін. Король Колір тримається за традиції, які вже віджили своє. Його піддані прагнуть свіжого повітря, нових ідей, іншого погляду на кольористику, а також на творчість і буденне життя. Принц Барв вважає неправомірним, що його батько зобов'язав усіх підданих говорити віршами. Це примітизувало поезію, адже вірші складають, коли є талант. Тому Хуха й перенесла дівчину з реального світу для допомоги Кольорівству.

Авторка осучаснює українську міфологію. Ось Хуха, яка потаємний світ відкриває лише людині з добрим серцем, а Лісовик їздить на квадроциклі. З української міфології ми знаємо, що Лісовик може покарати тих, хто порушує гармонію світу природи. Цей міфологічний персонаж завдав чимало клопоту мешканцям Кольорівства: упавши в гнів, звів невидиму стіну навкруг муру, і тепер піддані не можуть вийти за його межі. Тож Барв просить Мію про допомогу, адже його біда в тому, що від народження він не розрізняє кольорів. Барв відчув, що Мія, попри те, що живе у паралельному світі, близька йому, адже вона любить малювати, чутлива до світу мистецтв. Як наголошує Л. Бондаренко, “для поетики фентезі з метою ціннісного розмежування “свого” й “чужого” світу необхідне хоча б пунктирне накреслення життєвих обставин” [8].

“Чужий” світ репрезентує у повісті нечиста сила, яка перешкоджає Барву та Мії у їхній подорожі, перешкоджає Барву одужати, щоб стати гідним спадкоємцем Кольорівства. Це Мамун і Злісна; русалка, що має намір залоскотати Мію, коли вона не розгадає загадку; Вихровик; Житниця; мавка Косана. Всі вони підпорядковуються Лісовику.

Світ добра представляють Хуха, Бузничий, Щезник, Чугайстер і навіть Бездонник, який, зрештою, вказав Барву шлях до зцілення. Але справжнім помічником юним героям виступив мольфар, пан Петро, який готує страви сили та відновлює рівновагу світу, бо добро завжди урівноважує зло.

Мольфар виголошує правила, які діють у всіх світах: що наверху, те й внизу. Ці правила акумулюються у влучних висловах:

- *Якщо страх заважає рухатися вперед, постав його на землю і йди;*
- *Вашою реальністю стає те, на що ви звертаєте увагу й на що витрачаєте сили і час;*
- *Навкруг гармонійної людини світ так само гармонійний;*
- *Бог дає вибір, але чекає, що людина зробить правильний;*
- *Меч загартовує вогонь, а людину – випробування;*
- *Не важливо, скільки нам відміряно днів життя, – важливо, скільки життя буде у цих днях.*

Юні персонажі прагнуть розгадати закони світотворення. Якщо світ створений з чотирьох стихій – землі, води, вогню, повітря, – то з чого створена людина? Мольфар пояснює, що з тих самих чотирьох стихій: *“Тіло – земля, кров – вода, повітрям дихаємо, а вогонь – це серце. Але є ще п’ятий елемент, без якого нічого не було б. Бог вдихнув у людину життя, тому мудрі люди й шукають Бога в собі...”* [14].

Головне для кольорівців – свобода творчості, право творити свій день не в одному кольорі, а в безлічі кольорів. Це сталося, коли король Колір усвідомив свої помилки, а його син Барв зрозумів, що “кольори, як і люди, мають дружити. І це зовсім не страшно, а, навпаки, весело” [14].

Таким чином, подорож Мії та принца Барва набуває алегоричного значення, бо насправді символізує шлях митця до власної ідентичності. Мистецька ідентичність, або відповідність митця самому собі, означає розкутість мислення, відсутність страху перед творчими експериментами, відповідальне ставлення до таланту, подарованого Богом.

З початком російсько-української війни Інеса Доленник виїхала до Кракова, де популяризує українську культуру для людей всього світу. В інтерв’ю ТРК Рудана від 6 липня 2023 р. пані Інеса говорить про місію українських митців за кордоном висвітлювати події в Україні, привернути увагу до вчинених звірств, безкарності терориста та злочинів проти людства: “закликати до небайдужості людей всього світу до цих подій та просимо кожного не звикати до теми війни в нашій країні!” [17].

ВИСНОВКИ. Імагологічний аспект поетичної збірки “Навпіл” Інни Доленник визначає національна художня картина світу, що існує в ситуації міжкультурного діалогу. Сюжети своїх віршів авторка вплітає у матрицю казок “Принцеса на горошині” Г. К. Андерсена (“Кругообіг любові”), словацької народної казки “Про дванадцять місяців” (“Вірші”), створює власні казкові сюжети (“Весна”). Драматизм інтимної лірики Інни Доленник свідчить про її зв’язок з українською модерною поезією межі століть, зокрема з поезіями І. Франка та Лесі Українки. Варіанти міфологічних сюжетів, пов’язаних з річними циклами, містять етнообрази, які створюють національну картину світу. Мистецький світ письменниці є невід’ємною частиною національного світу.

Вторгнення російського агресора змінює національну картину світу. Попри сподівання ворога на те, що страх смерті спричинить розбрат і паніку, український народ об’єднався задля захисту своєї території та родових духовних цінностей.

У збірці виділяємо ключову бінарну опозицію “свій – чужий”, за допомогою якої поетеса розділяє навпіл зовнішній світ. В бінарному архетипі закладено напружений конфлікт антиномічних складових, що виражається в образному світі збірки “Навпіл”. Герої Небесної Сотні протистоять беркутівцям та снайперам, серед яких найдемонічнішим

виступає президент тітушок (“Загиблим на Грушевського”, “Прощання на Майдані з Небесною Сотнею”). Змалювання Інною Доленник подій Майдану 2014 р. перегукується з мотивами та образною системою збірки Д. Павличка “Вірші з Майдану”. Образи, які утворюють парадигму “свій – чужий – інший” входять в суспільну свідомість й формують уявлення нації про себе й свого найближчого сусіда-росіянина. В суспільних дискурсах 2014 – 2016 рр., як і в поезії Інни Доленник, російські військові разом з їх головнокомандувачем входили у свідомість українського народу як підступні вбивці, словам та обіцянкам яких не можна довіряти, з якими не можна домовлятися. “Вороння чорне”, “бестії чорнокрилі з клеймом війни”, – такі мовні маркери чужинців.

Натомість українські захисники, військові капелани втілюють гуманістичну концепцію нашої боротьби (“Розмова в окопі”, “Діалог у шпиталі”). Серед наших воїнів є поети і музиканти, які через мистецтво передавали дух побратимства (“Маестро”). Поєднанням мистецьких умінь з уміннями військової звияги вони нагадують давньогрецьких поетів, які у своїх військових елегіях на перше місце ставили патріотичний обов’язок. Патріотичну концепцію збірки “Навпіл” визначає найсильніша емоція – почуття вдячності українським воїнам-захисникам. Патріотична позиція полягає також у внутрішньому переконанні поетеси, що й вона, і кожен можуть стати в обороні своїх державних цінностей.

Етнообрази посилюють естетичні та морально-етичні акценти “свого” простору. Рушники й вишиванки, з якими матері проводжають в останню путь своїх синів (“А мати бійцям наказала відкрити труну...”). Народні голосіння й плачі ретранслюються у віршах про трагічні події Іловайського та Дебальцівського котлів (“Іловайськ”, “Над Стрітенською свічкою”) Актуалізується категорія сакрального, що знаходить своє відображення у віршах-молитвах (“Молитва”).

Війна на Сході України спричинила появу біженців, які змушені були покинути свої домівки. Їм важко при звичаюватися, багато залежить від нашої толерантності й уміння співчувати. Так письменниця уводить біженців до території “своїх”. Щодо українців, які залишилися на окупованих територіях, то Інна Доленник, як і Сергій Жадан, акцентує на проблемі національної ідентичності, адже є ще багато тих, хто удає, що не знає, звідки стріляють.

“Інший” є образом українця, який не асоціює себе з Україною. Бувши у національній свідомості “своїм”, під силою російської пропаганди перетворився на “іншого”. “Інший” привів в Україну чужинця. Малороси з комплексом меншовартості вважають себе українцями, але насправді вони “інші”. І мовний маркер для них – “пліснява”. Не випадково “чужі” та “інші” об’єднані однаковим прислівником “прицільно”, що акцентує їх здатність вбивати (“Україна”).

У прозі Інеса Доленник звернулася до проблем національної ідентичності, збереження історичної пам'яті та історії Криворіжжя. В оповіданні “Лялька Маша” знову постає образ російського окупанта таким, яким він закарбувався у пам'яті українського народу. Авторський меседж полягає в тому, що українці ні на мить не повинні забувати, якою ціною дається нам наш державний прапор і скільки дітей було вбито або депортовано за межі України російськими терористами. Твори Інеси Доленник на історичну тему (оповідання “Пам'ять”) важливі для українського читача, адже заохочують бути творцями історії та державності свого народу, знати імена героїв-повстанців, які мужньо боролись проти більшовицького насилля. Оповідання “Кола на воді” заохочує бути творцями свого рідного міста.

Тему заснування Криворіжжя поетеса розгорнула у триптиху “Олександру Полю”. Попри намагання “червоних” знецінити діяльність видатного вченого та відкривача, криворіжці зберегли пам'ять про нього, а митці присвячують відкривачу залізного серця Криворіжжя свої твори.

Історичні контексти творів письменниці широкі й стосуються найболючіших трагедій, спричинених пануванням більшовицької ідеології. Її результатом був голод та репресії, депортація корінних народів зі своїх історичних територій та інші злочини. У цих темах бачимо образ російського агресора, що закарбовується в пам'яті поколінь (вірш “Голод 1933-го”). Інеса Доленник – одна з небагатьох письменників Криворіжжя, хто через власні переклади з кримськотатарської мови знайомить українців з трагічною історією кримських татар, їх депортацією у часи радянського тоталітаризму. Перекладом вірша Сеяре Кокче “Потяги несли вдалину од Вітчизни, щастя і дому” Інеса Доленник прагне провести паралелі між геноцидом, влаштованим у ХХ ст. російським окупантом в Криму та в Україні.

У прозових фентезі письменниці структуровано Світ Мистецтва, який складають чотири царства: Кольорівство, Ноталандія, Танцарство, Словасія (Словокрай). Архетип Кольорівства відсилає до багатьох міфомотивів, пов'язаних з українською міфологією. Осмислення законів світотворення нагадує структурну ситуацію міфу. Фентезі Інеси Доленник – це самобутні художні форми, які виникли в результаті переосмислення відомих мисленнєвих стереотипів, що є предметом імагології та потребує подальшого вивчення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Alim Aliev. Facebook. URL : <https://clipr.cc/5fmDm> (дата звернення : 31.01.2024).
2. Dolenyk Inesa. Олександру Полю. Facebook. URL : <https://clipr.cc/Z4JbL> (дата звернення : 31.01.2024).
3. Dolenyk Inesa. Facebook. URL : <https://clipr.cc/ya84R> (дата звернення : 31.01.2024).
4. Dolenyk Inesa. Голод 1933-го. Facebook. URL : <https://clipr.cc/8Nybd> (дата звернення : 31.01.2024).
5. Dolenyk Inesa. Потяги несли вдалину... Facebook. URL : <https://clipr.cc/W3XqS> (дата звернення : 31.01.2024).

6. Бої за Дебальцеве. 2015. URL : <http://surl.li/qbjod> (дата звернення : 31.01.2024).
7. Бої за Іловайськ. URL : <http://surl.li/cejky> (дата звернення : 31.01.2024).
8. Бондаренко Л. Г. Роман Галини Пагутяк “Королівство” як культурологічна модифікація фентезі: методичний аспект. *Діалог мов – діалог культур. Україна і світ: матеріали X міжнародної наукової інтернет-конференції з україністики*. Мюнхен, 24 – 27 жовтня 2019. Дортмунд, 2020. С. 492–499. URL : <http://surl.li/qbkvn> (дата звернення : 31.01.2024).
9. Васильєв С. Інтерв'ю Сергія Жадана журналу “Апостроф” від 13 серпня 2017 року. URL : <https://apostrophe.ua > society > culture> (дата звернення : 31.01.2024).
10. Доленник І. Інтерв'ю Першому міському телеканалу. Кривий Ріг, 2015. URL : https://youtu.be/-Ss0kw-ZnIQ?si=B_V_fQze_45PSnbl (дата звернення : 31.01.2024).
11. Доленник І. Інтерв'ю Першому міському телеканалу. Кривий Ріг, 2017. URL : <https://clipr.cc/yFmL4> (дата звернення : 31.01.2024).
12. Доленник І. Навпіл : Поезії. Кривий Ріг : Діонат (ФОП Чернявський Д.О.). 2016. 120 с.
13. Дослідницькі стратегії сучасного літературознавства : навч. посіб. [для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальностей 035 Філологія та 014 Середня освіта (Мова та література)] / уклад. : Т. М. Марченко, Л. І. Морозова, О. А. Писарева, М. Ю. Шкурпат, І. О. Скаляр. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна. 2018. 233 с. URL: <http://surl.li/qbheu> (дата звернення : 31.01.2024).
14. О. А. І. Д. – особистий архів Інеси Доленник.
15. Обмін беркутівцями: що буде зі справами Майдану. URL : <https://www.bbc.com/ukrainian/features-50971679> (дата звернення : 31.01.2024).
16. Павличко Д. Вірші з Майдану. Київ : Основи, 2014. 176 с.
17. Руденко А. Допомагають світу почути Україну: криворізькі митці за кордоном підтримують свою країну. Inesa Dolenyk. Facebook. URL : <https://clipr.cc/62NBr> (дата звернення : 31.01.2024).
18. Стецюк В. З'єднати розірване навпіл коло “земного кругообігу любові”. Післямова до збірки Доленник І. Навпіл : Поезії. Кривий Ріг : Діонат (ФОП Чернявський Д.О.), 2016. С. 114–115.
19. ТРК Рудана. Криворізька поетеса Інеса Доленник – одна з переможниць конкурсу “кримський інжир”. URL : <https://rudana.com.ua/news/kryvorizka-poetesa-inesa-dolennyk-odna-z-peremozhnyts-konkursu-krymskyu-inzhyr> (дата звернення : 31.01.2024).
20. ТРК Рудана. Літературне Алаверди. Криворізька поетеса Інеса Доленник – фіналістка конкурсу “Кримський інжир”. URL : <https://rudana.com.ua/news/literaturne-alaverdy-kryvorizka-poetesa-inesa-dolennyk-finalistka-konkursu-krymskyu-inzhyr> (дата звернення : 31.01.2024).

REFERENCES

1. Alim Aliev. Facebook. URL : <https://clipr.cc/5fmDm> (data zvernennia : 31.01.2024).
2. Dolenyk Inesa. Oleksandru Poliu. Facebook. URL : <https://clipr.cc/Z4JbL> (data zvernennia : 31.01.2024).
3. Dolenyk Inesa. Facebook. URL : <https://clipr.cc/ya84R> (data zvernennia : 31.01.2024).

4. Dolenyk Inesa. Holod 1933-ho. Facebook. URL : <https://clipr.cc/8Nybd> (data zvernennia : 31.01.2024).
5. Dolenyk Inesa. Potiahy nesly vdalynu... Facebook. URL : <https://clipr.cc/W3XqS> (data zvernennia : 31.01.2024).
6. Boi za Debaltseve. 2015. URL : <http://surl.li/qbjod> (data zvernennia : 31.01.2024).
7. Boi za Ilovaisk. URL : <http://surl.li/cejky> (data zvernennia : 31.01.2024).
8. Bondarenko L.H. Roman Halyny Pahutiak “Korolivstvo” yak kulturolohichna modyfikatsiia fentezi: metodychnyi aspekt Dialoh mov – dialoh kultur. Ukraina i svit: materialy Kh mizhnarodnoi naukovoï internet-konferentsii z ukrainistyky. Miunkhen, 24 – 27 zhovtnia 2019. Dortmund, 2020. S. 492–499. URL : <http://surl.li/qbkvn> (data zvernennia : 31.01.2024).
9. Vasyliiev S. Interv’iu Serhiia Zhadana zhurnalu “Apostrof” vid 13 serpnia 2017 roku. URL : <https://apostrophe.ua/society/culture> (data zvernennia : 31.01.2024).
10. Dolennyk I. Interv’iu Pershomu miskomu telekanalu. Kryvyi Rih, 2015. URL : https://youtu.be/-Ss0kw-ZnIQ?si=B_V_fQze_45PSnbl (data zvernennia : 31.01.2024).
11. Dolennyk I. Interv’iu Pershomu miskomu telekanalu. Kryvyi Rih, 2017. URL : <https://clipr.cc/yFmL4> (data zvernennia : 31.01.2024).
12. Dolennyk I. Navpil : Poezii. Kryvyi Rih : Dionat (FOP Cherniavskiy D.O.). 2016. 120 s.
13. Doslidnytski stratehii suchasnoho literaturoznavstva : navch. posib. [dlia zdobuvachiv druhoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity spetsialnostei 035 Filolohiia ta 014 Serednia osvita (Mova ta literatura)] / uklad. : T. M. Marchenko, L. I. Morozova, O. A. Pysareva, M. Yu. Shkuropat, I. O. Skliar. Slov’iansk : Vyd-vo B. I. Matorina. 2018. 233 s. URL: <http://surl.li/qbheu> (data zvernennia : 31.01.2024).
14. O. A. I. D. – osobystyi arkhiv Inesy Dolennyk.
15. Obmin berkutivtsiamy: shcho bude zi spravamy Maidanu. URL : <https://www.bbc.com/ukrainian/features-50971679> (data zvernennia : 31.01.2024).
16. Pavlychko D. Virshi z Maidanu. Kyiv : Osnovy, 2014. 176 s.
17. Rudenko A. Dopomahaiut svitu pochuty Ukrainu: kryvorizki myttsi za kordonom pidtrymuiut svoiu krainu. Inesa Dolenyk. Facebook. URL : <https://clipr.cc/62NBr> (data zvernennia : 31.01.2024).
18. Stetsiuk V. Z’iednaty rozirvane navpil kolo “zemnoho kruhoobihu liubovi”. Pisliamova do zbirky Dolennyk I. Navpil : Poezii. Kryvyi Rih : Dionat (FOP Cherniavskiy D.O.), 2016. S. 114–115.
19. TRK Rudana. Kryvorizka poetesa Inesa Dolennyk – odna z peremozhnyts konkursu “krymskyi inzhyr”. URL : <https://rudana.com.ua/news/kryvorizka-poetesa-inesa-dolennyk-odna-z-peremozhnyts-konkursu-krymskyi-inzhyr> (data zvernennia : 31.01.2024).
20. TRK Rudana. Literaturne Alaverdy. Kryvorizka poetesa Inesa Dolennyk – finalistka konkursu “Krymskyi inzhyr”. URL : <https://rudana.com.ua/news/literaturne-alaverdy-kryvorizka-poetesa-inesa-dolennyk-finalistka-konkursu-krymskyi-inzhyr> (data zvernennia : 31.01.2024).